EŻAMIJIET ANNWALI TA’ L-ISKOLA PRIMARJA 2008

Taqsima ta’ l-Assessjar Edukattiv – Diviżjoni ta’ l-Edukazzjoni

IS-SITT SENA	STUDJI SOĊJALI	ĦIN : Siegħa

Isem : ____

Klassi : _________________ **TOTAL TAL-MARKI** [ ]

A. Aqta’ sing taħt il-kelma jew il-frażi t-tajba.

1. Ritratti u tpinġijiet ta’ fossili li nstabu fil-Gżejjer Maltin issibhom mill-Internet bl-użu (tar-radju, tat-televixin, tal-kompjuter, tat-telefon).

2. It-tifrik, it-tkissir u t-tmermir ta’ l-art fil-gżejjer Maltin jista’ jsir bis-saħħa tal-mewġ tal-baħar u b’xi (terrimot, nixfa, uragan, vulkan).

3. Il-ġebel għall-bini tal-Belt Valletta nqata’ minn barriera (fis-Siġġiewi, fil-Qrendi, f’Kerċem, fil-Mandraġġ).

4. Il-Belt Valletta ssaħħet bħala fortizza bil-bini (tas-swar, tal-kerrejja, tal-palazzi, tal-monumenti).

5. It-toroq tal-Belt Valletta huma (mserrpin, mħarbtin, dritti, mgħawġin).

6. Il-kavallieri taw spinta lill-kultura fil-belt il-ġdida bil-bini (tad-djar privati, tat-teatru, ta’ l-infermerija, ta’ l-ifran).

(6 marki)

B. Ir-Riħ

B (i) Din hi l-Warda ta’ l-Irjieħ.
Ikteb l-ismijiet tad-direzzjoni tar-riħ li hawn nieqsa.

Tramuntana

Majjistral ____________________

____________________ ____________________

____________________ **Xlokk**

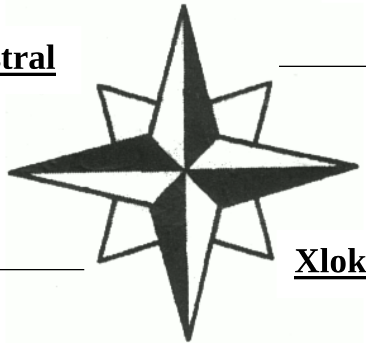

Nofsinhar

(4 marki)

B (ii) Imla l-vojt.

Nużaw ____________________ biex inkunu nafu l-qawwa tar-riħ. Dan l-istrument ikun fih bħal kikkri li jduru bil-mod meta jkun hemm __________________ ħelwa u jduru ____________________ ħafna meta r-riħ ikun qawwi.

(3 marki)

**B (iii) Kompli imla t-tabella bil-kliem jew bin-numri t'hawn taħt.
L-ewwel waħda lesta.**

siġar jitqaċċtu	20	qawwi ħafna
55	~~bandiera ma tiċċaqlaqx~~	moderat

Qawwa tar-riħ (kilometri fis-siegħa)	**Riħ**	**X'Tara**
0	kalm	**<u>bandiera ma tiċċaqlaqx</u>**
_______	ħafif	
36	__________________	trab itir
_______	qawwi	
62	__________________	________________________________

(5 marki)

Ċ. Il-blat Malti

Ċ (i) Ikteb x'jissejjħu.

1.	**materjal** bħal frak, ramel, ċagħaq, ħama u tajn **li nġarr mix-xmajjar u tpoġġa fil-qiegħ tal-baħar**	________________
2.	il-**blat ġdid** li fforma minn materjal li nġarr mix-xmajjar u qxur ta' għadd kbir ta' ħlejjaq tal-baħar	blat ________________

(2 marki)

Ċ (ii) Wieġeb.

1. X'inhuma fossili?

____

2. Ikteb l-ismijiet ta' ŻEWĠ fossili komuni fil-blat Malti.

______________________________   ______________________________

(3 marki)

Ċ (iii) It-tpinġija t'hawn taħt turi l-ħames saffi tal-blat ta' Malta. Ikteb l-ismijiet tas-saff tal-blat. Tnejn minnhom lesti.

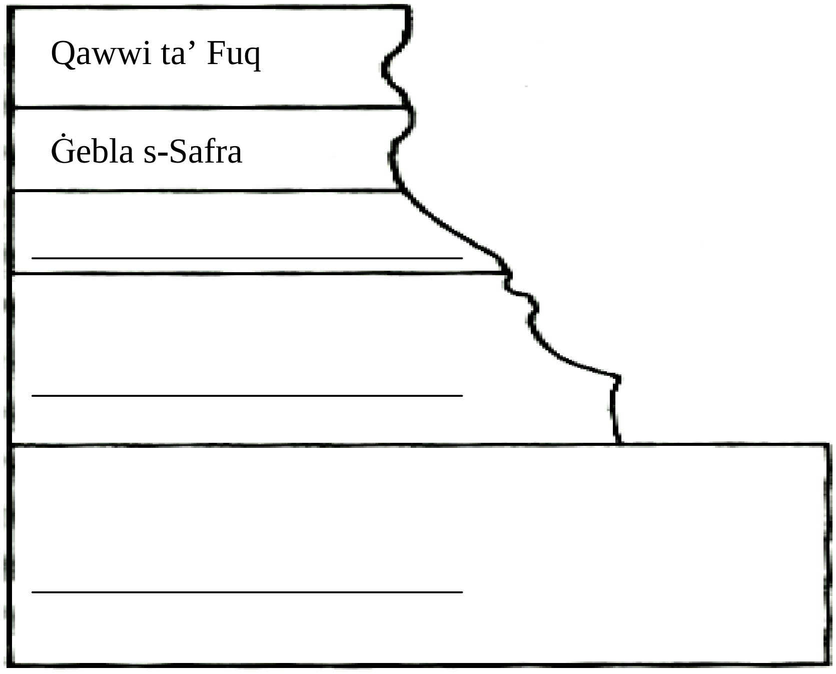

(3 marki)

Ċ (iv) Aqra t-tagħrif dwar is-saffi differenti tal-blat Malti.
Ikteb l-isem tas-saff ta' blat.
L-ewwel wieħed lest.

Blat ħamrani
Hu blat li jitfarrak malajr.
Jintuża biex jinbnew il-ħitan tas-sejjieħ.

Ġebla s-Safra

Blat bajdani jagħti fl-isfar
Hu blat artab iżda b'saħħtu biżżejjed biex nibnu bih.
Jintuża biex isiru knaten għall-bini u xaħx.

Blat bajdani fil-griż
Hu blat iebes ħafna.
Minnu jsir iż-żrar u r-ramel.

Blat griż jew ikħal skur
Hu blat artab.
Minnu jsiru oġġetti tal-fuħħar bħal važuni u pasturi.

Blat bajdani fil-griż
Hu blat iebes ħafna u jiflaħ saħħa kbira.
Minnu jsir il-ġir.

(4 marki)

D. Forom ta' l-art

**D (i) Qabbel billi tikteb numru fil-kaxxa l-vojta.
L-ewwel wieħed lest.**

1	Daħliet mal-kosta li ffurmaw bil-mewġ tal-baħar u mtlew bir-ramel		Għoljiet
2	Quċċati dojoq u oħrajn ċatti u wesgħin		Widien
3	Blat għoli ħafna li jinżel dritt 'l isfel għall-baħar		Portijiet
4	Artijiet fondi, niexfa fis-sajf u mimlijin ilma fix-xitwa	**1**	Bajjiet
5	Xquq fil-blat li mal-medda taż-żmien kibru u saru fondi bl-ilma tal-baħar jew tax-xita		Irdumijiet
6	Daħliet kennija għad-dgħajjes u l-vapuri		Għerien

(5 marki)

D (ii) Agħti isem ieħor ta':

1	Wied	Wied il-Kbir, ________________________
2	Irdum	Ta' Ċenċ, ________________________
3	Għolja	Tal-Mellieħa, ________________________
4	Bajja	Għajn Tuffieħa, ________________________
5	Għar	Għar Ħasan, ________________________

(5 marki)

E. Komunikazzjoni

E (i) Wieġeb

1. Kif nistgħu nwasslu messaġġi lil xulxin?
   Ikteb **TLIET** eżempji.

a) ____________________ b) ____________________ ċ) ____________________

2. It-televixin, ir-radju u l-gazzetti huma mezzi ta' komunikazzjoni soċjali.
   Dawn kif qed isaħħu d-demokrazija fil-pajjiż?
   Ikteb **ŻEWĠ** eżempji.

a) ____

b) ____

3. X'għandhom jagħmlu l-membri ta' grupp biex il-komunikazzjoni waqt diskussjoni tkun effettiva?

a) ____

b) ____

4. Għaliex għandek taċċetta n-nuqqas ta' qbil waqt diskussjoni fi grupp?

____

(8 marki)

F. Aqra dwar l-Assedju l-Kbir.

Fi żmien l-Assedju l-Kbir, La Vallette ried jibbaża d-difiża ta' Malta fl-Isla, fil-Birgu u fuq l-għolja Xiberras.
L-Imdina u ċ-Ċittadella f'Għawdex kienu mdawra bis-swar imma kienu dgħajfa wisq għax kienu 'l bogħod mill-bqija tad-difiża ta' l-Ordni.

F (i) Wieġeb.

1. Liema fortifikazzjonijiet kienu jħarsu l-ibliet ta' l-Isla u l-Birgu?

a) Il-belt ta' l-**Isla** kienet imħarsa mill- ______________________________

b) Il-belt tal-**Birgu** kienet imħarsa mill- ______________________________

2. Xi żvantaġġ kellu l-Forti Sant'Iermu? ______________________________

(3 marki)

F (ii) Agħmel (✓) taħt VERU jew FALZ.

		VERU	FALZ
1	Il-flotta Torka tħalliet f'Marsamxett.	✓	
2	It-Torok għamlu l-kamp tagħhom il-Mosta.		
3	It-Torok bdew l-attakk tagħhom fuq Sant'Iermu.		
4	Wara, it-Torok attakkaw il-Birgu u l-fortizza ta' San Mikiel.		
5	It-Torok rebħu l-fortizzi kollha.		
6	It-Torok telqu minn Malta meta waslet l-għajnuna minn barra.		

(5 marki)

F (iii) Semmi:

ŻEWĠ raġunijiet għala t-Torok riedu jattakkaw lil Malta.

a) ______________________________

b) ______________________________

TLIET diffikultajiet li kellhom it-Torok waqt l-Assedju.

a) ______________________________

b) ______________________________

ċ) ______________________________

(5 marki)

Ġ. Aqra dwar il-Bini ta' Belt Ġdida.

Il-Gran Mastru La Vallette ried jibni belt ġdida fuq l-għolja Xiberras. Hu talab l-għajnuna tal-Papa Piju V. Dan il-Papa bagħat perit biex ifassal il-pjanta tal-belt il-ġdida. F'Marzu ta' l-1566 beda x-xogħol fuq il-belt. Fi żmien ħames snin il-kavallieri marru jgħixu fiha. Din il-belt issemmiet Valletta f'ġieħ il-Gran Mastru li kien għadu kif mexxa r-rebħa kontra t-Torok.

Ġ (i) Wieġeb.

1. Min kien il-perit li fassal il-pjanta tal-belt il-ġdida? ______________________

2. Min kien il-perit Malti li fassal ħafna mill-bini li hemm fil-belt Valletta?

   ____

3. Ikteb **ŻEWĠ** raġunijiet għala nbniet il-belt Valletta?

   a) ____

   ____

   b) ____

   ____

4. F'liema bini kienu jgħixu l-kavallieri ta' lingwi differenti? __________________

(7 marki)

Ġ (ii) Ikteb x'insibu ġol-bini taħt ir-ritratt.
L-ewwel waħda lesta.

artali mnaqqxa	armerija tal-kavallieri	taqsima għall-ilsiera
~~sett t'arazzi famużi~~	kamra tesa' elfejn sodda	pitturi ta' nies famużi

Il-palazz tal-Gran Mastri	Il-Kon-Katidral ta' San Ġwann	Is-Sagra Infermerija
sett t'arazzi famużi	____________________	____________________
____________________	____________________	____________________

(5 marki)

G. Il-Biedja

G (i) Ikteb **ERBA'** ismijiet t'**annimali li jitrabbew mill-bdiewa** fil-kolonna: **TROBBIJA TAL-BHEJJEM**

(ii) Ikteb **ERBA'** ismijiet ta' **frott** jew **ħxejjex li l-bdiewa jkabbru** fil-kolonna: **XOGĦOL TAR-RABA'**

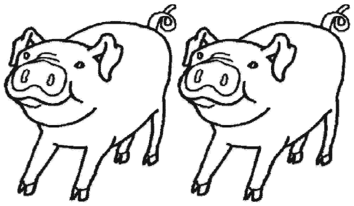

IŻ-ŻEWĠ TAQSIMIET EWLENIN TAL-BIEDJA	
TROBBIJA TAL-BHEJJEM	**XOGĦOL TAR-RABA'**
Eżempju: <u>ħnieżer</u>	**Eżempju: <u>basal</u>**
____________________ ____________________ ____________________ ____________________	____________________ ____________________ ____________________ ____________________

(8 marki)

G (ii) Semmi ĦAMES problemi fix-xogħol tal-bidwi.

Eżempju: <u>Ħamrija fqira</u>

a) ____

b) ____

ċ) ____

d) ____

e) ____

(5 marki)

GĦ. Agħżel WIEĦED minn dawn.
Ikteb 7 sentenzi dwaru.
In-noti jistgħu jgħinuk.

1. **Ir-riċiklaġġ** - x'ikun riċiklaġġ,
   eżempji ta' kif jista' jsir b'materjal differenti,
   raġunijiet għalfejn isir.

2. **In-nawfraġju ta' San Pawl** - il-ġrajja tan-nawfraġju,
   għaliex Pawlu kellu jagħmel dan il-vjaġġ,
   kif ħassew ruħhom il-Maltin meta laqgħu fosthom lil Pawlu,
   l-importanza ta' din il-ġrajja għall-Maltin tal-lum.

(14-il marka)

Tmiem il-Karta